

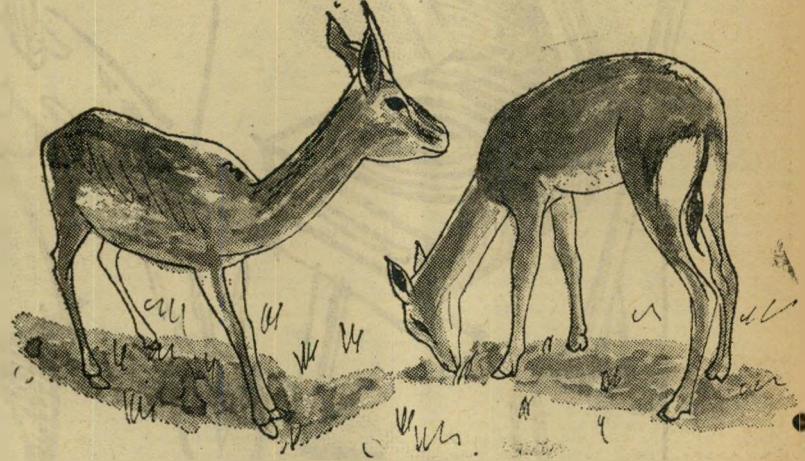
חצב ימינו כקצם

דרך נשר בשמים

כשהולכים בתל-אביב ברחוב, מה פוגי שים? לא פוגשים תאו ולא יחמור, ולא ראם ולא יען. במקום זה, פוגשים את רבינוביץ, את נוימן, את צימרמן ואת אפשטיין. מה הדבר הזה אומר? זה אומר, שהתרבות של היהודים, העולים ארצה לפי חוק השבות, הביאה להתמעטות מק' בילה של חיות, עופות ופריחיבר, שמלאו

מיים. מה זאת אומרת אנדמיים? מיוחדים למקום זה בלבד, ואין עוד כמוהם בכל העולם כולו. כאשר התחילו לחפור בטבחה את מוביל המים הארצי, היתה סכנה שהסרטנים הי עיזרים יברחו משם. הסרטן העיזר הוא עיזר. נגד זה אי אפשר לעשות שום דבר. כשסרטן עיזר יוצא לחפש לו מקום חדש, אי אפשר אף פעם לדעת לאן הוא יגיע, ביתוך כשהוא הולך לבד, בלי עזרה של כלבימדריך. הסכנה שסרטנים אלה יעברו

כבר; והשניה, פתיחת מפעל התרמה המר גי; והשלישית, החשובה ביותר, היא ארגון מפעלי חסות להגנת הטבע. אם הדגשתי את החשיבות שבפעולה ה שלישית, הרי זה לא היה בגלל עצם ה חסות, כמו בגלל אפשרות היוצאת מהכלל שהיא נותנת לציירי שלטים לנסות צבעים חדשים, העומדים בפני רוח, גשם ושאר פגעי הזמן. מה זאת אומרת מפעלי חסות? מפעל חסות פירושו שאיזה שהוא מוסד — מפעל, חברה, אירגון, בית חרושת או סתם איש פרטי — יקחה על עצמה לממן, ובזאת יפרשו את חסותם על נושא אחד בטבע, שישא את שםם לנצח.

אלה הצבאים שכה עמלים לשמור עליהם לבל ילכו לאיבוד

הנשר הכודק את רעש הבולדוזרים

בחשבון. מספר האפשרויות לתמורה מתאי מה לכספו של המפעל המממן הוא כמעט בלתי-מוגבל, כיוון שמספר הנושאים הוא גדול. מי שלא ירצה לתמוך במפעל הנשרים יוכל לתמוך במפעל הצבאים (20 אלף לירות), או במפעל היעלים (16 אלף לירות), או בשימור פרחיבר מסויים (20 אלף לירות).

הנה יש, למשל, ענין של נשרים. פעם היו בארץ המון נשרים. בהתחלה היו אלי פים, אחר כך מאות, והיום נשארו בקושי חמישים זוגות, אם נספור את כל הנשרים כולם, כולל את אלה של הנגב. מה גרם להתמעטות הנשרים? האם פסו הנבלות מן הארץ? תתפלא, אבל באמת פסו הנבלות. זה כבר שלוש עשרה שנה ששום בהמה אינה מתה בישראל מוחת טבעי, מפני ש היהודים משתדלים שכל פגר ימות בעוד מועד בבית-המטבחיים, ולא ימצא את קברו בשדה, אלא בבית חרושת לנקניק. אם כבר קורה הנס ומוצאים איזה פגר בשדה, או אפשר להגיד בבטחון של 99% שהפגר הוא מורעל, ושהניחו אותו שם בכונה, כדי להרעיל את התנים, שלא יעבירו כלבת. כיוון שבקיאותו של הנשר יבטיחה אור גנית קטנה מאוד, נופל הוא קרבן להרעלה בדיוק כמו התן, ולפעמים אפילו יותר, מפני שהתן לא מוצא לפעמים את הפגר, דבר שכמעט לא יכול לקרות לנשר, ש הראייה שלו חזקה מאוד ושיכול לקרוא מרחוק. בלי משקפיים, אפילו לעת זקנה. עשוינו באה החברה להגנת הטבע ורוצה שהנשרים יתרבו שוב. הצרה היא, שאף אחד איננו יודע איך אפשר לשכנע אותם להת רבות. בשביל לדעת את זה צריך להעמיד איש מיוחד, שיחקור את חיי הנשר בטבע. בוודאי עמור, למשל, יש כמה נשרים. כמה מהם דוגרים? האם רק זוג אחד דוגר, או שניים, או שלושה? האם אוכלים הם את הנבלות רק אצלנו, או גם בסוריה? האם הרעש שמקימים הבולדוזרים מפריע לנש רים לקנן?

את הגבול, או יטבעו בים, או יידרסו על ידי מכונית, היא כה גדולה שהחברה להגנת הטבע נחלצה מיד להגנתם. בהשפעתה, הוכ רז מקום משכנם של הסרטנים כשמורת-טבע מוגנת וגם בנו להם בית, מעל למעיין בו הם שוכנים. בדעת החברה היו גם לספק לכל סרטן מקל-הליכה צבוע בצבע לבן פוספור, ואפילו לעזור להם לפתח תעשיית מברשות. כי התמיכות העלובות של משרד הסעד אינן מדביקות את קצב ההתייקרות. אבל לא הצליחו למצוא לזה תקציב. כרגע שהוכרנו את המילה תקציב, נגענו בשורש הבעיה. אין כל קושי לפתור את כל ענייני הגנה על הטבע אם יש מספיק כסף. נקח, למשל, את בעיית האלמוגים בים אילת. כבר כמה שנים, שחוף אילת הוכרז כשמורת-טבע ואסור להוציא משם אלמו גים. אבל מה זה עוזר? האלמוגים הולכים

פעם את הארץ (ועל זה יש הוכחות בתיך). הנה היו פעם נמרים בגליל. איפה הם היום? בקושי תופסים שם נמר פעם בעשר שנים. רבים עוד זוכרים את הכלניות וה רקפות במבואות תל-אביב. היכן הן היום? ולאן נעלמו התנינים מנחל-התנינים ואלכ סנדר מנחל-אלכסנדר?

נגד התופעה הזאת, הוקמה כבר לפני שנים מספר החברה להגנת הטבע. כפי שהשם מעיד עליה, יצאו חבריה להגן על הטבע. המילה יצאו, בלשון רבים, עלולה קצת להטעות את הציבור, מפני שבסך-הכל יצא אחד וזה אמוץ זהבי, המזכיר הכללי של החברה. ולאן יצא על זה יש כמה גירסות. גירסה אחת אומרת שהוא יצא אל השדה ממש להגן, ו"א, כאשר ראה אחד יורה בצבי או ביחמור — מיד היה נעמד בין הצייד ובין הצבי או היחמור חושף את החזה, ואומר לו: "רק על גחיתי המתה!" ויש גירסה אחרת, האומרת שאמוץ יצא אל משרד-החקלאות, תה"ל והקרן-הקיימת, והקים שם סקנדלים.

הסרטן העיוור מטבחה מטייל עם מקל לבן וכלב מדריך

כאלה שאינם אוהבים חיות, פרחים, או ציפורים, אבל אוהבים נוף יפה, יש להם גם כן הזדמנויות, ואפילו יותר בזול. הר הגלבוע, למשל, עולה רק 12 אלף לירות. שמורת אלמוגי אילת — רק שמונת אלפים. נחל או מעיין — אלפים.

יתכן שהיו גם מציאות יותר זולות, אלא שעדיין לא עשו את כל הקלוקציות. זה דבר שיקח הרבה זמן והרבה נסיון, עד שיהיה תעריף מלא לכל הטבע. התעריף הנוכחי כולל רק 20 פריטים, במחירים שבין עשרים אלף לאלפים לירות, לפי החישוב שלפני הפיחות. (לעת עתה לא העלו את המחירים).

יש להניח שכל החברות והיחידים שיש להם כסף מיותר לא יחמיצו את ההזדמנות להיכנס להיסטוריה ותוך כמה שנים נראה לפנינו ארץ-ישראל חדשה. ארץ מלאה שלטים כרימון, ובין השלטים מקפצות חיות-בר ובהמות-פרא, כשמתחת לרגליהם צומחים פרחים מרהיבי-עין, ומעל לראשם מעופפים נשרים בהמוניהם.

טלסקופ במשך זמן רב, יוכל לענות עליהן. אחרי שנדע את החשובות נוכל, אולי, לעשות משהו בנידון. נניח שרעש הבולדוזרים מפריע לנשר ל קנן. במקרה זה אפשר יהיה לדאוג שסביב קן הנשר יעדרו רק בשקט, בטריות. יכול להיות שזה לא רעש הבולדוזרים שמפריע להם, אלא דווקא עשן הסיגריות של הפר עלים, שנכנס לנשר בעיניים ואינו מניח לו לדגור? את כל זה יכול למצוא רק האיש במקום, שייקרא לו: איש הנשר. הוא יהיה גם האיש שיביא להם פגרים טובים מפעם לפעם, יסלק את הפגרים המורעלים וידריך את המטיילים, שירצו לראות את הנשר, למקום תצפית נוח, ולא יותר מדי קרוב.

ונעלמים בקצב מסוכן, ועוד מעט לא יישאר אלא אלמוגי אחד. אילו היה מספיק כסף, לא היו בעיות. אפשר היה להחזיק שומר, שיתפוס את מפירי החוק, ובמקרה הכי גרוע אפשר היה לקנות אלמוגים ולהחזיר אותם לים. הצרה היא שאין תקציב. וזה מה שהביא את החברה להגנת הטבע לשנות את כל האיס טרטגיה שלה. לנטוש את ההגנה ההיקפית ולעבור להסערות מחץ. אם ההגנה ההיקפית התבססה על חיזור על פתחי המסדות והממשלה, או הסתערות המחץ מורכבת משלוש פעולות אופרטיביות שונות, שהראשונה בהן היא גיוס עוד כמה אלפי חברים נוסף על ה-4000 הקיימים

בלי להיכנס לנוכחות הגירסות השונות, אפשר לסכם שגם החברה להגנת הטבע וגם אמוץ זהבי הגיעו מהר מאוד למסקנה, ששיטות פרטיזניות כאלה אינן בהן אלא תועלת קטנה מאוד. הנה היתה בעייה של ואדי-עמור, שתה"ל סלל בתוכו דרך לכוני ניות. אמוץ צעק, ככה, היכה על השולחן, ושום דבר לא עזר. הנה היה העניין הנה בעיני-גדי, שהמשק היה צריך את מי ה מעיין בשביל להשקות את הגינה. אמוץ ניסה לשכנע, לצעוק, להכות על השולחן, ובכל זאת העבירו את הצינורות בתוך ה נחל. באותו מקרה אומלל, כאשר הקרן הקיימת, בשיתוף עם הצבא, סללה את ה דרך למרומי הגירמק, אפילו לא נתנו ל אמוץ את ההזדמנות לעשות סקנדל, מפני שעד שזה נודע לו, היתה כבר הדרך סלולה ומופתת.

נכון, היו גם הצלחות. בהשפעת החברה, הסכימה הממשלה להפוך את פסגת הגל בוע לשמורת טבע, בה אסור באיסור חמור לקטוף את איריס הגלבוע, שהוא פרחיבר מפונק, שלא רוצה להיות בשום מקום אחר בעולם מלבד פסגת הגלבוע.

הצלחה דומה היתה גם בעניין הסרטן העיוור בטבחה. סרטנים מוכי גורל אלה, שאור עיניהם ניטל מהם, הם יצורים אנר

כה אמר טוסבראהינדי

אל תהיה ראש לשועלים, גם לא זנב לאריות, מפני שתגמור את הקריירה ככלוב של גן-חיות.